

DETAILHANDEL

Vroeger, heel vroeger, toen ik zelf nog onderzoek deed en wel eens een echt wetenschappelijk artikel schreef, noteerde ik doorgaans als eerste de laatste zin: ‘Meer onderzoek is evenwel vereist.’

De Amerikaanse behaviorist Burrhus Skinner typeerde het ooit treffend: menselijk gedrag is het moeilijkste onderwerp dat ooit aan een wetenschappelijke analyse is onderworpen. Voor een mens, laat staan een psycholoog, is het tegenwoordig schier onmogelijk de hoeveelheid psychologisch onderzoek nog te overzien die er over dat gedrag wordt gepubliceerd. Het is bovendien heel veel schieten met hagel. Niet voor niets zijn voor de wetenschappelijke psychologie de laatste decennia metaforen gebruikt als ‘een geëxplodeerde confettifabriek van onsamenhangende feitjes’.

Zolang academisch psychologen nog altijd voor een zeer belangrijk deel worden afgerekend op hun wetenschappelijke output in zogeheten *high impact journals*, zal die overvloed aan artikelen beslist niet afnemen. Welbeschouwd is de wetenschappelijke psychologie thans een detailhandel – om er nog maar eens een metafoor aan toe te voegen.

Is het schrijven van een wetenschappelijk artikel moeilijk? Als je het mij vraagt, is weinig in de psychologie zo simpel als het schrijven van een wetenschappelijk artikel: het is als een recept waarvan alleen de hoeveelheid ingrediënten naar theoretische smaak en praktische beschikbaarheid aanpassing behoeft.

Sla maar een willekeurig wetenschappelijk tijdschrift open:

- Begin met de inleiding;
- Beschrijf dan de gehanteerde methode;
- Rapporteer vervolgens de resultaten;
- Sluit af met een discussie;
- Schrijf inleiding en discussie in tegenwoordige tijd;
- Schrijf methode en resultaten in verleden tijd;
- Bespreek theorie in inleiding, sluit af met vraagstelling en hypothesen;
- Beschrijf steekproef en (on)afhankelijke variabelen in methoden-sectie;

- Ga bij de resultaten statistisch na of hypothesen uitkomen;
- Vermeld significante bevindingen met cijfers, niet-significante niet;
- Licht in de discussie toe waarom hypothesen al dan niet kloppen;
- Relateer resultaten aan de in de inleiding besproken theorie;
- Vermeld wat implicaties van het onderzoek zijn voor die theorie;
- Sluit de discussie vooral af met suggesties voor verder onderzoek.

Wat wél moeilijk is, is theoretisch orde aanbrengen in die detailhandel: het vinden van betekenisvolle patronen in dat massale kennisbestand. Zoals de Amsterdamse psycholoog Denny Borsboom eind november

opmerkte in zijn fraaie oratie *Bodemschatten: wat grondslagenonderzoek de psychologie te bieden heeft*: ‘De psychologie slaagt er überhaupt niet in overtuigende wetenschappelijke theorieën op te stellen. In mijn ogen zijn grote delen

ervan nog steeds in een fase die de wetenschapsfilosoof Kuhn als ‘prewetenschappelijk’ aanduidde, juist omdat de psychologie geen theoretische richting kent. De grote theoretische kaders in de psychologie – behaviorisme, psychoanalyse, biologisch reductionisme – hebben stuk voor stuk gefaald, en er is niets voor in de plaats gekomen. Daardoor ontbeert de psychologie een richtinggevend kader zoals de natuurkunde dat vond in het werk van Newton, de biologie in de evolutietheorie van Darwin en de computerwetenschap in het idee van de Turing-machine.’

Als ik nu een artikel zou schrijven, zou ik weer als eerste mijn laatste zin noteren: ‘Er is voorlopig helemaal niet meer onderzoek nodig; theoretische bezinning is de komende jaren de opdracht.’ Niets is immers zo praktisch als een goede theorie.

Dr. Vittorio Busato (1965) is psycholoog en publicist. Hij schreef diverse boeken, onder andere de biografie *Weg met Piet Vroon* (Amsterdam University Press / Salomé) en het e-boek *Psychologie al dente* (Fosfor). www.vittoriobusato.nl, v.busato1@chello.nl.

‘De grote theoretische kaders in de psychologie hebben gefaald, en er is niets voor in de plaats gekomen’